

Flyvestation Skrydstrup, F 35-Projektet og "de omkringboende" – et notat med nogle foreløbige analysebetragtninger og grundprincipper

1 Indledende bemærkninger

- 1.1 Dette notat er udarbejdet på vegne foreningen, "Flyvestation Skrydstrups Naboer" samt eventuelle tilknyttede samarbejdsgrupper eller personer.
- 1.2 Hertil skal yderligere understreges, at det – som en følge af, at der ikke foreligger en fuldt afklaret, faktuel situation i relation til det kommende projekt og dets følgevirkninger netop for de omkringboende – ikke er muligt at foretage en endelig, juridisk vurdering.
- 1.3 Vi vil derfor i dette notat alene være i stand til at forelægge, hvad vi vil betegne som "nogle foreløbige analysenotater samt nogle grundprincipper" i relation til den kommende "situation" for disse omkringboende i anledning af F 35-Projektet.
- 1.4 Vi skal understrege, at det er foreningens ønske at lægge op til en samarbejdsbaseret løsning, som vi nærmere vil beskrive nedenfor.

2 Grundlaget for analysen

- 2.1 Udgangspunktet for denne "analyse-situation" er, at staten agter at gennemføre en "offentlig foranstaltning" af væsentlig og grundlæggende betydning til gavn for hele vort samfund – en foranstaltning, som foreningen af samme årsag bakker op om.

Altså en situation med en nyttevirkning for alle borgere i staten.

- 2.2 Denne offentlige foranstaltning er efter sin natur af en sådan art, at den nødvendigvis må placeres på en bestemt lokalitet inden for statens grænser.

Altså med en fælles nyttevirkning, men alene med en fysisk indvirkning, der er koncentreret om en afgrænset del af statens areal og dermed statens borgere.

- 2.3 Denne dobbelthed – det fælles over for det begrænsede – er situationens omdrejningspunkt.
- 2.4 Hvis denne situation skulle omskrives til et "regnskabssprog", så indgår der i et "samfundsregnskab" et aktiv – det vil sige værdien og fordelene af projektet – som tilhører alle samfundets borgere, medens det modsvarende passiv – de byrder og ulemper, som projektet afstedkommer – alene pålægges en stærkt begrænset del af det samme samfunds borgere.
- 2.5 Hvis man således ikke kun skulle udarbejde et miljø- og naturregnskab – et VVM-regnskab – men også et "person- og borgerrelateret samfundsregnskab", nemlig hvad man kunne kalde for et "VVS-regnskab", en "vurdering af virkningerne for samfundet" – så skulle der i et sådant samfundsregnskab indgå følgende to hovedposter:
- 1) Aktivposten, hvor den fællesejede samfundsværdi af foranstaltningen indregnes,
 - 2) Passivposten, hvori man indregner den samlede samfundsbyrde, som foranstaltningen medfører.
- 2.6 Forbindelsesleddet mellem dette aktiv og dette passiv er det, som man med en juridisk betegnelse kalder for årsagssammenhæng: det er med andre ord projektets etablering, som er den eneste og direkte årsag til følgevirkningerne. Begrebet "årsagssammenhæng" er et af hovedbegreberne og -betingelserne, når man taler erstatningsforhold.

På dette punkt ses der ikke at kunne være nogen tvivl. Der forefindes en sådan både kendt og anerkendt årsagssammenhæng.

- 2.7 Det er vort grundsynspunkt, at der ved et så indgribende projekt som dette, skal udarbejdes et "samfundsregnskab" som det anførte med indarbejdning af en sådan passivpost. Eller med andre ord, at hensynet til de berørte beboere, er et hensyn, som den ansvarlige myndighed er forpligtet til at inddrage i sin sagsbehandling. Heraf følger, at der også består en realforpligtelse for myndigheden til at foretage undersøgelser, afklaringer og vurderinger – samt vidensdeling heraf – svarende til udarbejdelsen af et sådant samfundsregnskab. Begrebet "samfundsregnskab" findes derfor at være et praktisk begreb at anvende i den foreliggende situation, idet myndighedsforpligtelsen er en naturlig følge af dette begreb.

2.8 Det er yderligere vort synspunkt, at der i en denne passivpost skal indregnes:

- 1) Ikke kun de direkte anskaffelsesomkostninger for selve foranstaltningen,
- 2) Men også de afledte udgiftsposter, nemlig alle de negative, økonomiske virkninger, som foranstaltningen har på denne begrænsede del af samfundets befolkning i form af ulemper, omkostninger og formuetab.

Delkonklusion:

2.9 Denne helt principielle problemstilling som omtalt i afsnit 2.8 er det første, som landets lovgivere er nødsaget til at tage stilling til. Dette indgår under, hvad vi vil tillade os at kalde et "ordentlighedskrav" set ud fra ovennævnte samfundsbetragtninger (ud over et åbenbart juridisk krav).

Altså et krav om, at også en sådan gruppe i befolkningen skal behandles "ordentligt" og ikke pålægges selv at stå med en tung og alvorlig samfundsbyrde, som på en indgribende og væsentlig måde ændrer grundlaget for deres dagligdag og økonomiske tilværelse.

Når vi nu er ved det principielle, har foreningen et "åbenhedsønske".

At der anvendes velkendte og klare begreber. "Sproglige indpakninger" skaber først usikkerhed og misforståelser, og sidenhen frustration og utilfredshed. Vi har et ønske om, at man anvender begrebet "erstatning", som har en velkendt betydning, og ikke et begreb som "kompensation", som ikke har nogen en defineret betydning i dansk ret, og som da slet ikke finder anvendelse i erstatningssammenhæng.

Staten befinder sig i denne projektsammenhæng i en erstatningsposition som den, der forvolder den erstatningsudløsende adfærd i forhold til de "omkringboende" borgere. Hvorfor disse borgeres krav mod staten er et erstatningskrav. Ikke et udefineret "kompensationskrav". Selve begrebet "krav" – uanset om det er et efterstillet ord i forhold til ordet "erstatning" eller ordet "kompensation" – udtrykker netop et retskrav om en økonomisk udligning.

3 Analysebetragtningerne og principperne fortsat

3.1 På basis af en sådan samfundsbetragtning – at der skal skabes en balance i et samfundsregnskab – går opgaven "alene" på, hvorledes man håndterer denne opgave i praksis.

3.2 Her er der logisk set to muligheder:

- 1) Metode nr. 1: hvad man kunne betegne "den korte og kontante metode":

Nemlig, at det i et retssamfund som vort står enhver borger, der er utilfreds med en myndighedsbehandling, frit for at gå til domstolene og få dette prøvet. Hvorefter parterne – samfundet og borgeren – så må se, hvem der gjorde og havde ret ("domstolsmetoden").

Denne metode er kendetegnet ved, at den ikke kun er "kort og kontant". Den er også "enkel og effektiv" set fra et forvaltningssynspunkt. Man flytter herved besvær og hovedpine over på kammeradvokaten.

- 2) Metode nr. 2: Denne metode går ud på, at myndigheden – gennem et "ordentligt og åbent" samt proaktivt samarbejde - sætter sig ned sammen med de berørte borgere (og disses rådgivere) og i fællesskab undersøger, analyserer og forhandler indhold og omfang af den afledte passivpost (afsnit 2.8, 2) i et sådant samfundsregnskab ("samarbejdsmetoden").

Denne metode er nok lidt tungere og besværligere i en startfase set fra et myndigheds-synspunkt, men indeholder en række afgørende fordele. Først og fremmest borgertilfredshed.

Delkonklusion:

Det er vores grundholdning, at samarbejdsmetoden er den eneste anvendelige i en situation som denne.

4 Samarbejdsmetoden i praksis

- 4.1 Indledningsvist om denne metode må vi understrege, at skal den have nogen anvendelighed, vil det være nødvendigt, at lovgiver indarbejder den direkte i lovgrundlaget. Det er ikke tilstrækkeligt – tilrådeligt for nogen af parterne – at en sådan løsning alene baseres på en henvisning til allerede gældende retsprincipper, eksempelvis i den almindelige erstatningsret, naboret eller lignende almindelige, ikke-lovformulerede retsprincipper.

I så fald vil man uvægerligt ende i metode 1 - nemlig hos domstolene.

- 4.2 Den nævnte, afledte passivpost må nødvendigvis opdeles i to særskilte underposter:

- 1) Først en omkostningsdækning, som dels skal sætte borgerne i stand til at matche myndighederne, teknisk, vurderings-/værdiansættelsesmæssigt og juridisk, eller med andre

ord adgang til uafhængig og selvstændig rådgivning for borgerne, dels sætte dem i en omkostningsneutral position. Dette er en naturlig del af en erstatningsbetragtning.

Det burde i denne henseende være en indlysende kendsgerning, at hverken myndigheden selv eller dennes rådgivere vil kunne opfylde en sådan rolle. En myndighed kan naturligvis ikke være rådgiver for en borger i et retsmellemværende mod myndigheden selv.

Dette følger af de almindelige, forvaltningsretlige krav til habilitet, objektivitet samt god forvaltningsskik (etik). Desuden medfører indsættelsen af uafhængige rådgivere som medlem mellem myndigheden og borgerne en ansvarslettelse for myndigheden, juridisk og politisk.

- 2) Dernæst en opgørelse af selve den direkte tabsdækning. Først og fremmest i form af værditab af fast ejendom.

4.3 Der er umiddelbart et rådgivningsbehov for borgerne på følgende tre områder:

- 1) På det juridiske område til vurdering af selve den retlige stilling og skabelse af det fornødne vidensgrundlag samt med henblik på at vurdere indholdet af en aftalemæssig løsning, herunder at skabe grundlaget herfor,
- 2) På det tekniske område til en vurdering af hele støjproblematikken, herunder lydmålingernes metode, gennemførelse og betydning for den enkelte borger,
- 3) Værdiansættelsesproblematikken til vurdering af formuetabet for den enkelte borger som følge af støjproblematikken.

Denne post vil være relativt enkelt at beskrive indholdsmæssigt.

- 4.4 Den juridiske rådgiver vil typisk være en advokat, hvor den enkelte ejendomsejer eller gruppe af ejere selv skal have adgang til at vælge sin rådgiver. Advokaten vil udgøre kontaktleddet til myndigheden. Ved flere advokater vil det være hensigtsmæssigt at tilstræbe et internt samarbejde.
- 4.5 Da problemstillingen angår nogle komplekse, lydtekniske forhold, vil det være nødvendigt at inddrage sagkyndig bistand som hjælp for den juridiske rådgiver (svarende til en skønsmand i en retssag).
- 4.6 Værditabet kan naturligvis først opgøres, når støjindvirkningernes omfang og art foreligger oplyst på et acceptabelt og accepteret grundlag. Og først fra dette tidspunkt kan det vurderes, hvorvidt der vil skulle arbejdes med flere gradueringer, nemlig fra det fulde værditab – hvor en ejendom må betragtes som usælgelig, og hele værdien derfor må anses for tabt – over forskel-

lige grader af alvorlig værdireduktion. Det må forventes, at der være tale om, at støjgenerne for en række ejendomme vil blive så store, at de vil være usælgelige (her befinder man sig i en opkøbssituation). Ved værditabsvurderingen skal der tages højde for hele ejendommens anvendelighed, altså også udenomsarealet.

Støjproblemet for den enkelte ejer løses ikke blot ved en støjisolering af en bygningerne på ejendommen. Ulempen omfatter den samlede ejendom og dennes brug.

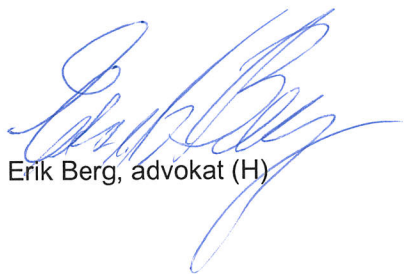
Til denne vurderingsopgave vil der ligeledes være behov for at inddrage uafhængige rådgivere. Det vil typisk være lokalkyndige ejendomsmæglere. En vurdering vil altid skulle ske individuelt for den enkelte ejendom. Det vil dog formentligt være muligt at udarbejde et nogenlunde fælles vurderingskoncept. Eller flere sådanne.

Ved etableringen af en samarbejdsmodel vil der desuden skulle udarbejdes et koncept for inddragelse af de enkelte ejeres panthavere.

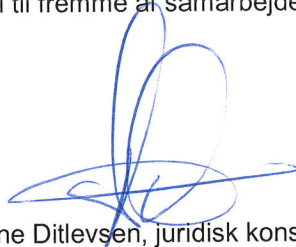
Konklusion om samarbejdsmetoden og fremgangsmåden herved

- 4.7 Samarbejdsmetoden skaber i sig selv sammenhængskraft i samfundet.
- 4.8 Metoden kan i første omgang være lidt mere tids- og omkostningskrævende, men den vil være konfliktbesparende og først og fremmest medvirke til at skabe tilfredshed hos forventeligt den overvejende del af de berørte beboere. Modsat domstolsmodellen, der altid vil være stærkt konfliktoptrappende. Til yderligere konfliktløsning kan det anbefales at indbygge en mediationsmodel.
- 4.9 En samarbejdsmodel i henhold til det foregående vil skulle indeholde følgende hovedtræk – der som anført bør indarbejdes i selve anlægsloven:
- 1) Fastlæggelsen af rammen og proceduren for den ovennævnte rådgivermodel,
 - 2) Fastlæggelsen af kommunikationsformen mellem parterne (å la skriftvekslingen i en retssag) med fristangivelse og gensidig svarpligt, herunder med indarbejdelse af et system for interne "arbejds møder",
 - 3) Fastlæggelse af proceduren for opbygningen af en fælles vidensbase, herunder med gensidig vidensudveksling, vedrørende alle relevante, faktuelle forhold til brug for en vurdering dels af støjproblematikkens art og omfang, dels af hvilke beboere der rammes af støjgenerne og i hvilket omfang, baseret på et åbenhedsprincip, alene begrænset af forsvarsmæssige hemmeligholdelsespligter,
 - 4) Udarbejdelse af et vurderingskoncept til fastlæggelse af værditabet for den enkelte, omfattede ejendom,

- 5) Fastsættelse af en mediationsmodel til fremme af samarbejdet.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Erik Berg', with a stylized, flowing script.

Erik Berg, advokat (H)

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Bjarne Ditlevsen', with a stylized, flowing script.

Bjarne Ditlevsen, juridisk konsulent, cand. jur.